

Sygn. akt III AUa 652/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek (spr.)
Sędziowie	SSA Jolanta Pietrzak SSA Tadeusz Szweda
Protokolant	Elżbieta Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 14 czerwca 2018r. w Katowicach

sprawy z odwołania G. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego G. K.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach z dnia 31 października 2017r. sygn. akt X U 792/17

oddala apelację.

/-/SSA J.Pietrzak /-/SSA M.Procek /-/SSA T.Szweda

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 652/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 października 2017r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z oddalił odwołanie ubezpieczonego G. K. od decyzji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. z dnia 15 marca 2017r. odmawiającej ubezpieczonemu prawa do emerytury, określonej normą art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016r. poz. 887 ze zm. - dalej jako ustawa emerytalna).

W uzasadnieniu przedstawionej decyzji organ rentowy podniósł, iż wnioskodawca udokumentował 25 lat, 3 miesiące i 29 dni okresu ubezpieczenia, w tym jedynie 3 lata, 9 miesięcy i 27 dni stażu pracy w warunkach szczególnych. Zatem wnioskodawca nie udokumentował 15 lat pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz nie osiągnął wieku emerytalnego wynoszącego 60 lat. Organ rentowy wskazał przy tym, że nie zaliczył ubezpieczonemu do szczególnego stażu ubezpieczeniowego okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) od 1 września 1975r. do 30 czerwca 1992r. z uwagi na brak świadectwa potwierdzającego wykonywanie przez niego w tym czasie pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony podniósł, że w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) stale i w pełnym wymiarze wykonywał prace polegające na wycinaniu z użyciem pił tarczowych - odwołujący piłował rury czarne i ocynkowane, co w ocenie ubezpieczonego dowodzi wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy ustalił, iż ubezpieczony G. K. (ur. (...)) w dniu 24 lutego 2017r. złożył w organie rentowym wniosek o przyznanie mu wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony w okresie od 1 września 1972r. do 30 czerwca 1992r. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku montera instalacji sanitarnych. W czasie zatrudnienia ubezpieczony ukończył 3-letnią ZSB. W okresie od 24 października 1979r. do 16 listopada 1981r. odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Ubezpieczony pracował na wydziale rurowym prefabrykacyjnym, gdzie wytwarzano prefabrykaty do instalacji sanitarnych w budownictwie mieszkaniowym. Praca ubezpieczonego polegała na obsłudze przecinarki (pilarki) i przecinaniu ocynkowanych i czarnych rur do instalacji wodnych i gazowych. Przecinarka była wyposażona w pilę tarczową zasilaną elektrycznie, którą przecinano rury. Pracę tego rodzaju ubezpieczony wykonywał całą dniówkę - od 7:00 do 15:00. Jego przełożonym była świadek K. J., która nadzorowała pracę ubezpieczonego i codziennie widywała go w pracy. Z ubezpieczonym współpracował świadek A. F. zajmujący stanowisko montera instalacji sanitarnych-spawacza, a następnie brygadzisty.

Na wydziale rurowym panowało wysokie zapylenie, zadymienie oraz hałas. Oprócz pilarek na wydziale pracowały też spawarki elektryczne. Ubezpieczony pracował w okularach ochronnych, używał także ochraniaczy na uszy i maski przeciwpyłowej. Otrzymywał dodatek szkodliwy oraz mleko.

W odwołaniu od zaskarżonej decyzji ubezpieczony podniósł, że w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) stale i w pełnym wymiarze wykonywał prace polegające na wycinaniu z użyciem pił tarczowych - odwołujący piłował rury czarne i ocynkowane, co w ocenie ubezpieczonego dowodzi wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Dokonując rozważań prawnych, Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 32 ust. 1, 2 i 4, art. 184 ust. 1 i 2 i ustawy emerytalnej oraz § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 z późn. zm.) uznając, że ubezpieczony nie spełnił przesłanki szczególnego stażu ubezpieczeniowego warunkującej prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Oceniając wyniki postępowania dowodowego, Sąd Okręgowy stwierdził, iż wprawdzie wiek emerytalny 60 lat ubezpieczony osiągnął w dniu(...), to jednak nie wykazał na dzień 1 stycznia 1999r. 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ubezpieczony

domagał się zaliczenia do okresu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w latach 1972 - 1992. Jak wykazało postępowanie dowodowe, ubezpieczony w tym okresie zatrudniony był na stanowisku monter instalacji sanitarnych w pełnym wymiarze czasu pracy i świadczył pracę polegającą na przecinaniu rur na przecinarnie wyposażonej w pilę tarczową, zasilaną elektrycznie.

Sąd okręgowy wskazał zaś, iż w poz. 12 działu XIV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymieniono prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym.

Zdaniem Sądu Okręgowego, umieszczenie wycinania obok spawania w jednej pozycji prowadzi do wniosku, iż ustawodawca za pracę w warunkach szczególnych uznał tylko taki rodzaj wycinania, który prowadzony jest metodami spawalniczymi - za pomocą spawarki elektrycznej lub palnika gazowego (por. Wikipedia.org./wiki/Cięcie (proces technologiczny)). Gdyby każdy rodzaj wycinania miał stanowić pracę w warunkach szczególnych, to niewątpliwie ustawodawca umieściłby prace przy wycinaniu pod odrębną pozycją. Umieszczenie prac przy wycinaniu obok prac przy spawaniu w jednej pozycji i połączenie koniunkcją wskazuje na istotne podobieństwo tych prac, co prowadzi do wniosku, iż prace przy wycinaniu, to prace odpowiadające pracom przy spawaniu, czyli obejmujące wyłącznie wycinanie prowadzone metodami spawalniczymi.

Wobec powyższego, ubezpieczony - przecinając w spornym okresie rury na przecinarnie - nie wykonywał prac przy wycinaniu metodami spawalniczymi, wymienionych w dziale XIV wykazu A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stąd też - według Sądu Okręgowego - nie można uznać, aby w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy, na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., odwołanie oddalił.

W apelacji od zaprezentowanego rozstrzygnięcia ubezpieczony zarzucił Sądowi pierwszej instancji naruszenie:

- art. 184 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ust. 1, ust. 4 i art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej oraz § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, polegające na jego niezastosowaniu

i błędnym przyjęciu, że ubezpieczony nie spełnia wszystkich niezbędnych przesłanek do uzyskania emerytury;

- § 2 i § 4 cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., polegające

na jego błędnej wykładni i w konsekwencji niewłaściwym zastosowaniu bez uwzględnienia treści załącznika nr 1 Zarządzenia Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 1 lipca 1983r. w sprawie stanowisk pracy

w zakładach pracy resortu administracji, gospodarki terenowej i ochrony środowiska, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, uprawniające

do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej,

co przejawiało się przyjęciem przez Sąd Okręgowy, iż umieszczenie wycinania obok spawania w jednej pozycji prowadzi do wniosku, iż ustawodawca za pracę

w warunkach szczególnych uznał tylko taki rodzaj wycinania, który prowadzony jest metodami spawalniczymi - za pomocą spawarki lub palnika gazowego, w sytuacji,

gdy wykładnia językowa w rozporządzeniu przy uwzględnieniu treści powołanego zarządzenia prowadzi do wniosku, iż za prace w warunkach szczególnych, a ujęte

w dziale XIV pod poz. 12, uznano nie tylko prace związane bezpośrednio

z posługiwaniem się urządzeniami spawalniczymi, ale prace przy spawaniu

i wycinaniu (czyli prace w warunkach, w których pracownicy wykonują pracę w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych);

- art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., poprzez przekroczenie przez Sąd Okręgowy granic swobodnej oceny dowodów i nieuwzględnienie treści zeznań przesłuchanych w sprawie świadków, którzy zeznawali na okoliczność warunków pracy ubezpieczonego i w konsekwencji dokonanie przez Sąd Okręgowy błędnych ustaleń stanu faktycznego, a które miały istotny wpływ na wynik postępowania, polegających na przyjęciu, że ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach jako, że wycinanie nie następowało przy użyciu urządzeń spawalniczych, w sytuacji, gdy ubezpieczony wykonywał prace „przy spawaniu”, co potwierdzili przesłuchani w sprawie świadkowie (świadkowie potwierdzili, że ubezpieczony wykonywał prace stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych czyli „przy spawaniu”).

W oparciu o przedstawione wyżej zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania ubezpieczonego oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie, z ostrożności procesowej, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji, jako własne uznał, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie wnioskodawca domaga się przyznania prawa do świadczenia emerytalnego opisanego treścią art. 184 o emeryturach i rentach z Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. nr 162, poz. 1118). Zatem należy stwierdzić, że bezspornie ubezpieczony:

- osiągnął wiek przewidziany w art. 32 cyt. ustawy;

- w dniu wejścia w życie ustawy osiągnął okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27;
- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego;

spór zaś dotyczył przesłanki w postaci okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach wymaganego w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym od 65 lat - dla mężczyzn.

Tak więc, trzeba wskazać, że art. 32 ustawy emerytalnej stanowi, iż ubezpieczonym zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym, niż określony w art. 27 pkt 1. Za pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Ust. 4

cyt. przepisu stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac

lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Owe przepisy dotychczasowe to - powołane przez Sąd Okręgowy - rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Odnosząc się do zarzutu apelacji, należy podnieść, że wymienienie określonego stanowiska pracy w zarządzeniu resortowym nie może stanowić samodzielnej podstawy prawnej indywidualnych decyzji. Zarządzenia resortowe mogą mieć dla sądu jedynie charakter interpretacyjny, pomocniczy, lecz nie mają mocy prawnie wiążącej.

Przepisy § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. zobowiązują bowiem ministrów, kierowników urzędów centralnych i centralne związki spółdzielcze jedynie do ustalenia wykazów stanowisk pracy w podległych im zakładach i co wymaga podkreślenia, nie dotyczą materii regulowanej art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej. Nie określają ani wieku emerytalnego, ani rodzajów i stanowisk pracy, ani warunków przechodzenia na emeryturę. Nie należą więc one do tych przepisów dotychczasowych, które z mocy art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej mają zastosowanie do pracowników, o których mowa w art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002r., III ZP 30/01).

Trzeba zatem wskazać, że przepis § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. stanowi, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące przesłanki:

- osiągnął wiek 60 lat,

- ma wymagany okres zatrudnienia, tj. 25 lat pracy, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach, w tym pracy wymienionej w wykazie A.

Zatem, warunkiem koniecznym jest wykazanie przez wnioskodawcę, że w okresie co najmniej 15 lat wykonywał pracę - stale i pełnym wymiarze czasu pracy - na stanowisku pracy wymienionym w wykazie A.

Biorąc pod uwagę uzasadnienie apelacji, podnieść należy, iż obecnie spór dotyczy zatrudnienia ubezpieczonego w okresie od dnia 1 września 1972r. do dnia 30 czerwca 1992r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku monter instalacji sanitarnych przy wycinaniu przy użyciu elektrycznych pił tarczowych rur do instalacji wodnych i gazowych na wydziale prefabrykacyjnym.

Podkreślenia zatem wymaga, iż zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r., okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że praca w szczególnych warunkach, to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 września 2007r., III UK 27/07; z dnia 19 września 2007r., III UK 38/07; z dnia 6 grudnia 2007r., III UK 66/07; z dnia 22 stycznia 2008r., I UK 210/07).

Ubezpieczony twierdził, iż jego praca w spornym okresie odpowiadała kwalifikacji ujętej w treści poz. 12, działu XIV wykazu A, oznaczonej jako „prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym”.

Ocenić zatem należało, czy praca przy wycinaniu przy użyciu pił tarczowych rur do instalacji wodnych i gazowych na wydziale prefabrykacyjnym wypełnia kryteria „prac przy wycinaniu elektrycznym”. Ocena tego rodzaju uzależniona została od wykładni zwrotu: „prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym”.

Pamiętać przy tym trzeba, iż Sąd Najwyższy wielokrotnie zaś podkreślał, że przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego, ze względu na swoją istotę i konstrukcję, podlegają wykładni ścisłej. Nie powinno się więc stosować do nich wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej, jeżeli ta

ostatnia prowadzi do jednoznacznych rezultatów interpretacyjnych, a zatem nie można ich poddawać ani wykładni rozszerzającej, ani zwężającej, modyfikującej wyczerpująco i kazuistycznie określone przez ustawodawcę uprawnienia do świadczeń (por. wyroki Sądu Najwyższego

z dnia: 16 sierpnia 2005r., I UK 378/04; 23 października 2006r., I UK 128/06; 29 stycznia 2008r., I UK 239/07; 19 maja 2009r., III UK 6/09). Wobec powyższego, należy stwierdzić,

że użycie w analizowanym zwrocie spójnika „i” oznacza, że między elementami w postaci „spawania” i „wycinania” zachodzi koniunkcja, a więc nie jest dopuszczalne ich rozłączne traktowanie. Już tylko na tej podstawie należy wskazać, że z wykładni gramatycznej

tego przepisu wynika, iż opisano w powyższy sposób pracę przy użyciu palników elektrycznych, gazowych i atomowodorowych. Oczywistym być zatem musi, że hipotezą analizowanej normy nie objęto - jak chce tego skarżący - wycinania przy użyciu elektrycznych pił tarczowych rur do instalacji wodnych i gazowych na wydziale prefabrykacyjnym.

Odmiennej oceny nie uzasadnia także bezpośrednia bliskość stanowiska zajmowanego przez skarżącego w stosunku do stanowiska spawalniczego. Trzeba bowiem podkreślić,

że w świetle dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego, wykonywanie pracy nawet w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych nie mieści się w określeniu „prace

przy spawaniu” i nie uprawnia do uzyskania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2016r., I UK 278/15 oraz z dnia 25 maja 2017r., III UK 123/16).

Reasumując, ubezpieczony nie wykazał, aby w czasie do 1 stycznia 1999r. był zatrudniony na stanowiskach zaliczanych do prac w warunkach szczególnych przez okres

co najmniej 15 lat i tym samym nie spełnił jednej z koniecznych przesłanek warunkujących prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym, na podstawie art. 184 ust. 1 w związku

z art. 32 tej ustawy emerytalnej. W rezultacie, podniesione zarzuty naruszenia prawa materialnego, w tym art. 184 ust. 1, 2 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz § 1, § 2

i z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r., okazały się bezzasadne.

Wobec powyższego, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

/-/SSA J.Pietrzak /-/SSA M.Procek /-/SSA T.Szweda

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR